

Voeding van zeugen in de kraamstal

De overgang van dracht naar lactatie brengt heel wat veranderingen te weeg bij de zeug. Het spreekt voor zich dat dit een aangepaste voeding en voedingsmanagement vraagt.

Van vezelrijk drachtvoeder naar nutriëntenrijk lactatievoeder

Tijdens de dracht krijgen zeugen een vezelrijk voeder. Tijdens de lactatie wordt een nutriëntenrijk lactatievoeder gegeven, dat vaak minder vezel bevat. Het verschil tussen beide is groot en kan mogelijk opgevangen worden door een werpvoeder. De samenstelling van dit werpvoeder kan variëren volgens het type zeug. Een voeder dat aanleunt bij het lactatievoeder zorgt voor een optimale melkproductie. Zeugen die gevoelig zijn voor uierontsteking en constipatie rond het werpen kunnen meer gebaat zijn bij een vezelrijk voeder.

Voor een vlot geboorteprocess wordt vaak de voederhoeveelheid rond het werpen wat afgebouwd. Het is niet duidelijk of dit wel nodig is. Het voeder volledig wegnemen lijkt zeker niet opportuun. Het is immers belangrijk om het verteringsstelsel op gang te houden.

Melk produceren voor een groot aantal biggen: een goede voederopname is cruciaal

Om al haar biggen te voeden, moet een zeug dagelijks een grote hoeveelheid melk produceren. Hiervoor heeft ze voedingsstoffen nodig, die ze uit het voeder kan halen. Het is dan ook erg belangrijk dat de voederopname van de zeugen goed is.

Volgende punten spelen hierin een rol:

- **De wateropname:**
Zeugen die te weinig water opnemen zullen ook te weinig eten. Té lage waterconsumptie leidt tot meer sterfte bij de biggen. Het is best om de zeugen ad libitum water te geven met een voldoende debiet van de drinknippel (zie tabel 1 en 2).
- **De temperatuur van de stal:**
Als de staltemperatuur te hoog is, zal de voederopname dalen. Best is om de staltemperatuur niet te hoog te laten oplopen, maar dan wel te zorgen voor een hoge temperatuur ter hoogte van de biggen-nesten, die afhangt van de leeftijd van de biggen (zie tabel 3 en 4).
- **Het voederschema:**
Een te snelle stijging van de voederopname kan ertoe leiden dat zeugen stoppen met eten. Best is te starten met ongeveer 2 kg de eerste dag en dit te laten stijgen met $\pm 0,5$ kg per dag. Hierbij is het belangrijk de appetijt van de individuele zeug goed op te volgen en de stijging van het voederschema individueel per zeug aan te passen.

DEMOPROJECT

In oktober 2010 ging het AD-LO-demoproject 'doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf van start met als doel de risicofactoren van uitval van biggen in beeld te brengen en te zoeken naar oplossingen om de sterfte in de kraamstal te beperken.

Voor het demoproject werden 15 bedrijven geselecteerd die kampten met een probleem van te veel uitval. Het percentage doodgeboren biggen en uitval in de kraamstal samen bedroeg meer dan 24%. daarnaast werden ook 4 bedrijven geselecteerd met een uitvalpercentage lager dan 19%. op 14 van de 15 bedrijven met een te hoge uitval in de kraamstal werd partusinductie standaard toegepast, variërend van dag 113 tot dag 115. op de 4 bedrijven met een aanvaardbare uitval werd geen standaardpartusinductie uitgevoerd.

Het demoproject wordt gesubsidieerd door het Europees landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland.

- **De conditie van de zeug:**

Zeugen die te vet in de kraamstal komen, zullen na het werpen een lagere voederopname hebben.

Constipatie vermijden

Harde mest en constipatie wordt vaak gezien in de kraamstal en vooral in de periode rond het werpen. Om dit te vermijden, kunnen volgende punten in beschouwing worden genomen:

- **De wateropname:**

Ook om constipatie te vermijden, is het belangrijk dat de dieren een voldoende hoeveelheid water opnemen.

- **Het vezelgehalte in het voeder:**

Voeders met een hoog vezelgehalte bevorderen de darmtransit en verminderen de kans op constipatie.

- **De voederhoeveelheid:**

Bij dieren die niet eten, valt de darmtransit stil. Het is dus goed toch steeds een minimum aan eten te voorzien. Er wordt aangeraden om steeds minstens 1,5 kg voeder te geven.

- **Toevoegen van laxatieven:**

Laxatieven zoals magnesiumsulfaat (Engels zout) kunnen een hulp zijn op bedrijven waar constipatie een probleem is. De ervaring leert echter dat dit bij sommige zeugen leidt tot een verminderde voederopname als gevolg van de bittere smaak, wat eerder negatief is.

Tabel 1: Waterbehoefte en debiet van de drinknippels (bron: Brede, 2006)

	Waterbehoefte (l/dier/dag)	Debiet (l/min)
Biggen:		
- 5 kg LG	0,7	0,5
- 10 kg LG	1,0	0,5 - 0,8
- 20 kg LG	2,0	0,7 - 1,0
Vleesvarkens:		
- 25-50 kg LG	3 - 4	
- 50-80 kg LG	5 - 8	1,0 - 1,5
- 80-100 kg LG	8 - 10	
Zeugen:		
- niet drachtig/ in begin van de dracht	8 - 12	1,5 - 2,2
- in gevorderd drachtstadium	10 - 15	
- in lactatie	1,5 + 1,5 l/big (ad libitum indien mogelijk)	2,0 - 4,0
Beren	10 - 15	1,5 - 2,2

Tabel 2: Debiet van de nippels in functie van de diergroep (bron: brochure 'Water. Elke druppel telt. Varkenshouderij' van de VMM)

Diergroep	Debiet nippels (in l/min)	
	Nippel in drinkbakje	Bijtnippel
Gespeende biggen	0,7	0,4
Vleesvarkens	1	0,6
Dragende zeugen	1,2	0,8
Lacterende zeugen	1,5	1,5

Tabel 3: Aanbevolen omgevingstemperatuur (bron: Heinritzi, 2006)

Diercategorie	Optimale temperatuur
Pasgeboren biggen	35-37°C (in het biggenest)
Zuigende biggen	28-32°C
Speenbiggen	28°C
Gespeende biggen	25-27°C
Voormest	20°C
Afmest	18°C (+2°C bij roostervloeren)
Zeugen	18-23°C
Beren	16-18°C

Tabel 4: Optimale omgevingstemperatuur voor jonge biggen (bron: presentatie Dirk Fremaut)

	Individueel	In groep
Pasgeboren biggen	34°C	31°C
Biggen van 4 weken oud:		
- met weinig voeder	29°C	27°C
- met veel voeder	25°C	22°C

In de praktijk worden volgende temperaturen ter hoogte van de biggen aanbevolen:

Eerste week	30 - 32°C
Tweede week	28 - 30°C
Derde week	26 - 28°C
Vierde week	24 - 26°C

Volgende partners werkten mee aan dit project:

